

L' ART DEL PAGÈS

Als pagesos catalans.

Per la importància que en los moments actuals revesteix lo *Misatje* á S. M. Donya Maria Cristina de Hapsburg-Lorena, Reyna Regent d' Espanya y Comtesa de Barcelona, publiquem per enter lo citat document, á fi de que nostres habituals lectors pogan ferse 'n ben bé càrrech, per la importància que tenen pera Catalunya los conceptes en ell exposats y ab la idea de que tothom puga judicarlo ab la deguda calma é imparcialitat, ja que algú pretén desnaturalisarlo, citant solament los trossos que mes li convenen, segons lo seu modo de pensar, en perjudici del total contingut.

Per altre part, com lo *Misatje* ha promugut gran polsaguera en los Alts Cossos Colegisladors de la Nació, desfentse alguns malaventurats que viuhèn del pressupost, en mofas y escarnis contra 'ls que en bonhora y en ús de sas facultats concebiren la idea de ferlo arribar á

mans de Donya María Cristina y també contra las Corporacions y particulars que 'l suscribiren, lo qual de retop va directament al cor dels que pagan al Estat y no cobran del Govern, hem cregut del cas retirar l' original que teniam preparat, pera en son lloch donar cabuda en las planas de L' ART DEL PAGÉS al escrit en qüestio; creyent que nostres abonats no ho veurán ab mals ulls y sobre tot quan son molts que 'ns ho han demanat y no pochs los suscriptors que s' hi han adherit.

Lo *Misatje* va acompanyat de 392 firmas legalisadas y de personas ben conegudas, las mes d' ellas de Societats ó Corporacions autorisadas; porta representació de 319 poblacions de Catalunya y una llarga llista d' adhesions de totas las comarcas y regions catalanas, ahont encara, per sort, se parla nostra llengua y s' aprecia en lo que val tot lo que puga ennoblirla.

Vegin donchs com als que tan lleugera y sense fonament de causa, porque ni coneixian encara 'l *Misatje*, l' han calificat de *bojeria* ó *crim*, qui necessita un *manicomi*, com tals diuhen y á qui cuadra millor un *presidi*, com demanan.—T.

MISATJE

A S. M. DONYA MARIA CRISTINA DE HAPSBURG-LORENA

REYNA REGENT DE ESPANYA

COMTESA DE BARCELONA

SENYORA:

Deu que té en sas mans la sort dels homes, que es mestre y senyor de reys y de pobles, que es tot amor y justicia, no pot permetre que prevaleixi la iniquitat engendrada per l'esperit de venjansa, y fá avuy, al presentarnos nosaltres al devant vostre, que 's torni á obrir lo llibre immortal de la historia de Catalunya per sas planas més gloriosas, encara que més tristas; per aquellas planas en las quals lo nom de vostre llinatge se troba unit al nom de nostra casa, abdós escrits ab la sanch de las nostras venas.

Perqué no pot ésser fill del atzar, sinó degut á las disposicions mes altas, que avuy, després de tants y tants anys de vergonyós infortuni, que 'ns semblan llarga cadena de sigles, vinga á hostatjarse en la capital de Catalunya, altra Arxidulesa d' Austria, altra Cristina d' Hapsburg, regina d' Aragó y de Castella, y comtesa de Barcelona, com aquella que feu vida en nostre Ciutat, prometentnos en nom del soberá, que

jamay, ni ella ni la seva casa abandonarian á la atribulada Catalunya.

Y no 's deu tampoch al atzar, sinó á las mateixas disposicions altíssimas, que nosaltres siguém, després de tants combats y de tantas caygudas, després de rebre tantas feridas en lo cos y en l' ànima, los mateixos catalans del comens de la passada centuria, y que ab lo mateix entusiasme de pàtria é igual amor de justicia que en aquellas jornadas d' estermi. nos presentém al devant vostre, gelosos de las constitucions y llibertats que tant ennobliren y feren poderosa á la nació catalana; y com en aquells dias, en los d' avuy, també de proba, vos vinguém á parlar de lo que es nostre, de lo que 'ls enemics d' ahir nos prengueren y 'ls d' avuy nos negan.

Be es veritat, Senyora, que si Vostre Casa y nosaltres no hem mudat los afectes de l' ànima, sentint, ab la mateixa vehemencia que avans sentiam, l' amor á aquesta terra, tenim avuy per nostra part de contenir los impulsos de la naturalesa pera que las llàgrimas, no totas de dolor, que 'ns acuden als ulls, se 'n tornin al cor. Y es que allavors, Senyora, la nació catalana, si bé 's trobava amenassada de mort, aixís y tot gosava encara de sa autonomia y per ella bregava ab sas armas propias, aussiliada per las de la Vostra Casa, devant de tot lo mon que tenia en ella fixa la mirada.

Avuy, Senyora, ni rastre 'n queda sobre la terra del pas per ella de la nostra gloriosa soberanía. Suprimidas están las nostras Corts nacionals; desapareguts los tres brassos que ab llur prudencia y sabiduria armonisavan los interessos de tots los catalans ab los interessos de la Corona; no existeix ja 'l Consell de Cent ni 'ls altres Consells comunals de tota la terra, d' esperit verament democrátich; destituhits se troban nostres peculiars Tribunals de Justicia, tan dreturers com l' esperit del poble que 'ls engendrava; desnaturalisada 's mira la nostra Universitat y totas nostras ensenyansas catalanas, d' hont sortí tanta claror de ciencia y de progrés: en una paraula abolit es tot lo que li es donat abolir á la lley de la forsa quan no hi ha la rahó que la refreni.

Y nosaltres que som senyors de casa nostra, per voluntat de Deu, per voluntat de nostres avis y per voluntat propia, nos veyém obligats á acudir á Madrid pera captarho tot de jonolls d' una majoria d' homes estranys á Catalunya, fins al punt de

que sembla talment que 'ls hi haguém de demanar autorisació pera respirar l' ayre de la terra, y tot en la seva llengua, puix en lo llenguatge que 'ns vé de l' ànima ni tan sols podém demanárlosi 'l perdó d' un sentenciat á mort encara que ab ell poguéssim provárlosi que es ignocent y tingués ja en lo coll la afrontosa argolla.

Y allà dalt se disposa de nostres fills y germans, prenéntlosi de las mans las cynas del trevall després de quintarlos despiadadament, lo que may s' habia fet á Catalunya, y enviantlos á paissos forasters sense fixarse en que, al olvidar allí llurs costums patriarcals, olvidan també la afició al trevall y la amor á la familia y á la terra. Y allà se fá la tria dels homes que han d' administrar justicia en los Tribunals de Catalunya y de quins han d' ésser los que han d' ensenyar en nostres aulas, per més que uns y altres sovint ni entengan la llengua ni res d' aquells ab quins han de tractar y alguns desconegan nostras lleys veneradas, ó coneixentlas los hi sían odiosas, y altres vingan á ensenyar á nostre jovent historias incomplertas y parciais, ahont s' amagan los fets més gloriosos dels nostres passats y en las quals, si 's retrau la estada de vostres progenitors á Espanya, es no més pera oféndrels á ells perquè vingueren y 'ns prometeren baix jurament vetllar per las lleys de la terra, y á nósaltres perquè creguérem en llurs paraulas y pera defensarlas donarem vidas é hisendas. Y allà dalt, Senyora, com si encara no n' hi hagués prou contra la terra catalana que es una é indivisible, se la ha partida inconsideradament en quatre provincias, ab lo qual se contribuheix á aixecar entre ellas rivalitats y resels: no tenintne prou ab matar á aquesta nacionalitat, sino que, com á cos de criminal, ha escuarterat son cadáver la mateixa rancunia que en la sala de Sant Jordi del Palau del General de Catalunya llensá á la foguera 'ls títols y prerrogativas otorgats per vostra familia á fills d' aquesta terra.

Pero no es aixó solament: fins dintre de la mateixa organisció que per artificio s' ha creat, Catalunya no pot tenir, com tampoch las demás regions d' Espanya, garantida la defensa propia, perquè 'ls representants que en las Corts portan lo nostre nom, son abans que tot y sobre tot servidors obligats d' agrupacions políticas subjectas al pensament d' un capdill absolut ó poch menos, lo qual no es d' estranyar, ja que no més

baix lo caracter de tal vassallatge es concebible 'l predomini de una representació que te tan poch de formal pera la confecció de las lleys com molt d' irrisoria pera las regions representadas, las quals vanament confian en los que sovint ni son fills de la terra, ni tal vegada han posat en ella sos peus.

Y aquest arreballament de tot lo que constituíja nostra personalitat dintre de la península ibérica, nos desposseheix de la iniciativa y en absolut del govern de nostra propia hisenda. De tal manera, que tot just teniam iniciat un periodo de relatives ventatjas, degudas als afany y treballs comensats per los nostres pares, y per nosaltres continuats, quan, inspirantse en principis d' una fatal escola, los Guberns centrals, que no han volgut atendre á las nostres previsoras sollicituts, han produhit aqueix espantós desgavell y aqueixa afrontosa miseria que avuy nos afligeixen y de las quals son més víctimas las regions que major prosperitat habian conseguida defensantse ab sos suprems esforços.

Aixís s' explica que als que deuríam ser propietaris se 'ns vagi reduhint á la precaria situació de parcers, fins al dia en que, per no poder pagar los impostos, nos desposseheixen de nostres bens los executors de sa desnaturalisada política; d' aquí vé que la industria tanqui las portas de sas fàbricas y tregui al carrer als obrers als que tots los governs, igualment enganyadors en sos discursos, han garantit lo pá de llurs famílias: d' aquí vé que nostres pagesos no trobin qui 'ls hi compri, ni á preu miserable, lo que ab tantas suhors y ab tantas llágrimas conreharen: d' aquí vé que las naus catalanas se pudreixin, abandonadas en los ports y 's venguin á Catalunya á pes de llenya ó vagin als estrangers pera que, mudant de bandera, nos dughan triomfalment á Espanya, á cambi del or del país, los productes transformats de la Industria y la Agricultura; com de aquí vé, Senyora, que veyém adolorits com totas las vias de mar y terra que portan avuy á Catalunya tants y tants viatjers ab motiu del Certámen Universal, serveixin també pera endursen cada dia més, com de terra malehida, al desvalgut pagés y al desàmparat obrer, germans nostres, als que la política maléfica del Centralisme, ab lo mateix rigor que en altre temps tractá al juheu y al moresch, si bé ab formas més acomodadas al fingiment de la nostra época, los espulsa ignominiosament d' Espanya.

Y no vos enganyi, Senyora, la seva aparent prosperitat manifestada aquestos dias. Lo gegant que agonitza glatintli 'l cor com en millors épocas, sentintse remoure l'ànima indomable dintre de sa descarnada ossamenta, ha fet avuy esforços suprém com lo fà qui 's despedeix de la vida y 's posa sas més pomposas galas y crida á parents y herents al entorn de son llit. Vos ho veureu bé prou estudiant á fons la celebració d' aquest Uníversal Certámen en que ella, Catalunya, fà avuy un acte de soberanía, cridant á las demás naciones de la terra, pera donárlashi la coral abrassada de germanó, fins allá hont li permet arribar la decadencia de sas forsas.

Mes si nosaltres, conservant ab la mateixa puresa d' avans nostra virilitat y nostras aspiracions, hem arribat á tanta desdítia, ¡qué diferente no es, oh Senyora, la vostra situació avuy que 'ns trobem á las derrarias del sigle dinové, en comparansa ab la situació en que 's trobava vostra predecessora en los primers anys de la passada centuria! Vos, albergueu de segur lo mateix amor y 'l mateix afany de lograr la felicitat d' aquesta terra que hi tenia la anyorada esposa de nostre rey Carles, sentint, com mare amorosa, ab la mateixa vehemencia, tot lo pés dels infortunis que aclapararen á nostra nativa pátria. Mes vos ja no heu de temer, com ella perdre corona y vida dintre dels murs de Barcelona, ni haureu de abandonar la capital de Catalunya en nau estrangera, casi fugitiva y ab la por en l'ànima, comprenent que ab tot lo valor y ab tota la fidelitat dels catalans no n' hi havia pas prou pera salvar á vostra familia de la pérdua dels ceptres d' Espanya. Avuy podeu girar los ulls, serens, entorn d' aquesta Ciutat, oberta á totas las naciones de la terra, y en lloch veureu rastre de fortaleza enemiga, y 'l cel de Barcelona se vos presentará vestit de sa blavor transparente, sense que la fumera de la pólvora la enmortalli, ni la pluja de la metralla ratlli sa puresa; que avuy, Senyora, la corona de regina d' Espanya que ceneix vostra testa no vos la disputa cap soberá de la terra. La pau dels Borbons ab vostra familia no ha sigut la pau venjativa é implacable que 's va tenir ab lo Principat y nos ho diu ara — si ja altres fets anteriors no 'ns ho diguessen — lo que hagi sigut un Borbó, Alfons V de Catalunya y XII de Castella, qui vos hagi feta entrega de sa corona, santificant lo sacerdot, en nom de Deu, aquestas espoussallas que tantdebó tingan pera Catalunya mes transcendencia que la unió de dos sers en lo sacrament del matrimoni.

Per aixó dihem, Senyora, y ho dihem bategantnos lo cor d'esperansa, que ha tornat á nostra Ciutat, com nos ho va prometre, la Arxiduchesa d'Austria, la Comtesa de Barcelona, obrintse altre cop lo llibre de nostra procomunal historia y reobrintse ab ell lo procés de nostra causa nacional

Y es á Vos, á qui está encomenat estudiar imparcialment la causa y revocar imparcialment la sentència; que á mes de Deu que vos ho imposa, hi som nosaltres que vos ho preguém, hi son vostres gloriosos passats que vos fan memoriá de llurs juraments, y devant de tots, s' aixeca, Senyora, l'ombra de vostre Espós, pera recordarvos també com en dia no llunyá, presenciatho Vos, assegurá á representants nostres QUE ELL ERA ADVOCAT Y ADVOCAT CONVENSUT EN LA DEFENSA DE NOSTRE TREVALL Y DE NOSTRAS LLEYS.

Vos, millor que ningú en aquestos moments podeu judicar fins á quin punt está obligat per lo més sagrat dels debers un poble com lo nostre á reclamar lo que li pertany, que es tot lo jurat per los reys y que estava en vigor á Catalunya fins al any 1705; fundantnos, al reclamarho, en los drets antiechs perque son la herencia de nostres majors y aquesta herencia no pot prescriure, y afirmantnos en l'esperit de la época que vol que 'ls pobles sian senyors de llur casa, y guardadors y legisladors de las propias lleys.

Y ho compendreu ab més forza encara, perque, essent de una ilustre familia, heu vingut de un gran poble hont se procura atendre á la vida de totas las nacionalitats agrupantlas armónicament al voltant del Cap del Estat, com ho practica vostre magnánim parent, Francisco Joseph I, qui no confón los poders, sinó que, esclau de lo que las lleys antigas disposan, se cengeix per igual la corona imperial d'Austria y la corona real de Hungría, d'aquesta Hungría, mirall de Catalunya, ab qui tant s'assembla en fermesa de caràcter y en drets de nacionalitat, y ab qui ahir tant s'assemblava en desventuras. Y si avuy lo nostre pais no s'igualava ab ella en la fortuna, es perque 'l seu soberà al véurela postrada y agonitzant, li doná la mà per alsarla, li clogué ab amor las feridas y posantli altre cop en sas espatllas lo mantell de soberana, renová 'ls juraments de fidelitat á sas lleys payrals en tot lo concernent á la constitució, la independència, las llibertats y la integritat territorial de la nació húngara.

A Vos, donchs, Senyora, que en nom de vostre ignocent fill sosteniu lo ceptre d' Espanya, á Vos acudím, pera recordarvos tot lo que constituíia la personalitat de Catalunya, puix si bé nosaltres per nostra voluntat, ab nostre amor al progrés, no volem fer prevaldre las lleys que hagi esborradas de la vida moderna la má del temps, no podem abandonar avuy ni may las que hagi esborradas lo dret del més fort.

Desitjém donchs, que torni á possehir la nació catalana sas Corts generals, lliures é independents, obertas per lo Cap del Estat ó per son llochtinent, en las que hi tingan representació directa totas las classes socials, desde las més humils á las més elevadas: Corts en las que 's votin los pressupostos de Catalunya y la cantitat ab que te de contribuir nostre pais als gastos generals d' Espanya: Que sia Catalunya senyora del govern interior de sa casa, senyalant ella mateixa lo contingent del exércit pera 'l Príncipat, no quintantse á sos fills, ni fentse á Catalunya llevas forsosas, sino provehintse de soldats voluntaris y á sou, los que no degan sortir may en temps de pau de nostre territori: Que la llengua catalana sia la llengua oficial á Catalunya pera totas las manifestacions de la vida d' aquest poble: Que la esenyansa á Catalunya sia donada en llengua catalana: Que sian catalans los Tribunals de Justicia y totas las causas y litigis se fallin definitivament dintre del Territori: Que 'ls cárrechs de la nació catalana los nombrin los catalans mateixos, procurant que recaiguin en catalans los cárrechs polítichs, los judiciales, los administratius y los de ensenyansa: Que vinga lo Cap del Estat d' Espanya á jurar á Catalunya sas Constitucions fonamentals, com á condició indispensable d' antich establerta pera exercir á dreta lley la soberania en lo Príncipat: Y per fi que 's reintegri á Catalunya tot lo que tenint que ser lletra viva se guarda com á lletra morta en los arxius y en lo fons de l' ànima dels bons fills de la terra.

Sí á conseguir aqueixa reivindicació complerta ho encamineseu tót, Senyora; si un dia los nostres drets y llibertats se vejessen degudament garantits; si vos logresseu deslliurnos de la tutela que s' exerceix sobre Catalunya, tutela que no la ha imposada la justicia ni 'l testament de nostres avis, ni menos se despren del pacte d' igualtat ab que 'ls Estats se confederaren ab l' enllás dels Reys Católichs, se trencaría, es cert la unió monstruosa que are tenim ab las altres nacionalitats d' Espanya,

se trencaria la unió artificial que 'ns imposa 'l Centralisme, pero seria pera agermanarnos de nou ab mes noble fermesa per una estreta y llarguíssima abrassada, sense rivalitats presents ni rancuniosas recordansas, ni desitj d' imposicions, puix bé sap Deu que no aspirém ni may hem aspirat á que 's vesteixi á las demás nacionalitats espanyolas ab los colors de Catalunya, sinó que cada arbre arrelí, creixi y tregui brotada y fruyts en son terror y de la sava de son terror, fent vots, sí, pera que s' otorgui á las regions despossehidas tot lo que 'ls hi hagi arrebastat la cobdicia mal entesa del unitarisme.

La unificació política, Senyora, lo voler lligar todas las nacions d' un gran Estat ab unas mateixas lleys, quan son tan diversas per historia, caràcter, llengua, usos y costums, tant en Austria com á Espanya, hi ha portat desastrosas consecuencias, essent causa en l' un y l' altre pais de la pérdua de extensíssims territoris, quals fills haurian trobat suau lo sistema autonómich. Mes en la patria de vostra naixensa s' han obert los ulls á la rahó y á la justicia y afluixant las lligadas s' ha contingut l' esbarriament de moltes de las nacionalitats oprimidas, las quals d' altre sort haurian acabat per rompre las cadenas. En aquesta terra, sinó s' acut rápidamente á contenir la escampada, á la pérdua de tantas regions del nostre continent y del d' América com s' han separat en un tot d' Espanya, hi seguirán ben prompte altres regions. Vejáu que en l' altra banda del mar quedan encara pobles hont hi está clavada la bandera espanyola, que poden aixecar sagramental contra 'ls errors de la política uniformadora y absorbent, servintlos hi d' esperó en son desitj lo comparar l' estat precari en que 's troban ab l' estat d' altres pobles germans que progressan separats d' Espanya.

Senyora, en aquest mateix lloch, en l' ayre que ompla nostra ciutat benvolguda, sura encara quelcom d' aquella época que nosaltres vos havém vingut á recordar; quelcom de solemne é immortal que 'ns retreu, d' una part las promesas d' aquell rey Carles y sa esposa Isabel Cristina dihent á sos amats y fidels catalans que «ells no 'ns desampararian jamay y esposarian llurs vidas als més coneguts perills pera mantenirnos en las llibertats que gosavam», y d' altre part també 'ns porta á la memoria las paraulas que en nom dels Consellers nos deya 'l pregoner de la Ciutat lo dia avans de caure vensuda:

«Se fá també á saber que essent la esclavitut certa y forcosa,

»en obligació de sos empleos, explican, declaran y protestan
»als presents y donan testimoni als veniders, de que han ex-
»cutat las últimas exortacions y esforços, protestant de tots los
»mals, ruinas y desolacions que sobrevinguessen á nostra
»comuna y afligida pátria, y extermini de tots los honors y
»privilegis, quedant esclaus, ab los demes enganyats espa-
»nyols y tots en esclavitut del domini francés: pero com tot, se
»confia que tots com verdaders fills de la pátria, amants de la
»llibertat, acudirán als llochs senyalats, á fi de derramar glo-
»riosament sa sanch y vida, per son Rey, per son honor, per la
»pátria y per la llibertat de tota Espanya.»

En las vostras mans que tenen lo timó del Estat, està l' en-
caminarho tot á fi de que 'l desitj vehementíssim que entra-
nyan las paraulas dels vostres pissats y dels nostres se cum-
pleixi. Vos podeu fer lo prodigi: Vos al venir á rebre á Barcelona
totas las nacions del mon en la grandiosa festa de la pau,
sobre 'l lloch mateix hont corregué á rius la sanch catalana,
sobre 'l mateix lloch hont per cástich de la fidelitat á la vostra
nissaga, 'ls enemichs de Catalunya atterraren casas y temples,
que feyan un gran poble, aixecanthi la odiosa Ciutadela, Vos
l' heu comensada ja la obra de revindicació, posant la vostra
firma, la de un Hapsburg en nom d' un Borbó, al peu del de-
cret que ha acabat de destruir aquest pera nosaltres sagell
de tristes recordansas.

Senyora, los catalans que vos parlan envian per mediació
vostra, una salutació y una abrassada de pau á totas las re-
gions características d' Espanya, tant á las que son germanas
propias de Catalunya com á las que ho son per la adopció. Y
al donarvos la benvinguda y al desitjarvos que vos sían grats
á Vos y á vostra familia 'ls ayres de Catalunya, nosaltres que
'ns delím del anyorament de Pátria dintre de la Pátria mateixa,
concretem nostras aspiracions, fent nostras las mateixas pa-
raulas que avans de ser lliures enviaren á dir á la Magestat d'
Austria los fills amantíssims de la noble Hungría:

«La condició fonamental de nostra vida política y de nostra
»independencia nacional es la autonomia legal y la indepen-
»cia del nostre pais. Nostre primer deber consisteix en consa-
»grar totas las nostras forsas á que Hungría sia Hungría y tin-
»ga sos drets constitucionals. Nosaltres declarém solemnement
»que no podem sacrificar á cap consideració, á cap interés, los

»drets resultants dels tractats, de las lleys, dels decrets reals y
»dels juraments de coronació.»

Veus aquí resumidas las nostras aspiracions.

Contra ellas es ben segur que sentireu alsarse 'l clam dels
qui en la realisació de semblants proposits veurán una amena-
sa á conveniencias mesquinas, nascudas moltes d' ellas dels
mateixos abusos que combatém, per que 'ns rebaixan y em-
pobreixen.

Vos que tantas y tan bellas probas esteu donant de alta no-
blesa d' esperit, vos fareu superior als consells del egoisme y
obrareu ab justícia.

Nosaltres prou sabém já que per vostra condició de Regina
Constitucional. no podéu, guiada ab vostre sol desitj, satisfer
avuy los ideals nostres; pero aixó. Senyora. no impideix que
demostrém confiança en las vostras decisssivas gestions, per
arribar més ó menos tart al renaixement complert de nostra
idolatrada Catalunya. Si ab aquest Misatje alcansém tan sols
que 'l programa que constituheix l' objecte de tota nostra vida
passi també á ser somniat y desitjat per lo vostre cor, conside-
rarem ja que ha adquirit la nostra justa causa un impuls po-
derosíssim en las mes altas esferas, y al fervor desde ara acree-
dora al nostre agraïment, viurém esperant que arribi 'l dia
en que, nosaltres, los catalans d' avuy, poguem dir als que
vindrán á sustituhirnos en nostra terra, que si una Arxiduque-
sa d' Austria y una Comtesa de Barcelona prometé als cata-
lans llurs constitucions y llibertats, va ser tan gran, tan noble
y tan magnánima com ella, altra Arxiduquesa d' Austria y
Comtesa de Barcelona, portantho tot al compliment de la sa-
grada promesa.

Catalunya, Maig de 1888.

Als R. P. de V. M

(Segueixen las firmas.)

IMPRENTA DE VÍCTOR BÉRDÓS Y FELIU, MOLAS, 31.—BARCELONA.